

МИОДРАГ ДИНУЛОВИЋ, ДИРЕКТОР КРАЉЕВАЧКОГ ПОЗОРИШТА

ЗА ВЕЋИ УСПЕХ ПОТРЕБНА ЈЕ СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ ЗАПОСЛЕНИХ У ПОЗОРИШТИМА

„Поштујући заветну Шекспирову мисао да театар мора бити огледало свог времена, у Краљевачком позоришту се из сезоне у сезону одређујемо да на репертоар уврстимо комаде који ће нам бити добар повод да проговоримо о времену које живимо и о нама који креирамо то и такво време садашње”, казао је за билтен Миодраг Динуловић, директор Краљевачког позоришта, поводом постављања на репертоар представе „Бог масакра” у режији Игора Павловића.

Он је појаснио да најболнији губитак који смо као нација преживели 3. и 4. маја прошле године није био једини повод који их је водио ка драми Јасмине Резе.

„Пуцњи који су одјекнули у 'Рибникару', Дубони и Орашју су само ставили трагичну тачку на вишедеценијску драму чији пролог су биле ратне деведесете, а драматуршки развој је уследио кроз перманентно и некажњиво насиље над достојанством и моралом читавог народа. Од вербалног насиља и гласне свађе народа смо прешли на шамаре, од 'педагошке ћушке' и завртања ушију дошли смо до гажења и премлаћивања и до смрти. Нека наша деца су не тако давно у срцу престонице усмртила двојицу младих људи који су тек почели да живе. Један је био Ром, а други је био навијач другог клуба. Један се звао Душан Јовановић, а други Брис Татон”, подсетио је Динуловић.

Он је објаснио да је са редитељским радом Игора Павловића био упознат од његових почетака.

„Његов рани редитељски рукопис је указивао да је пред нама интеллигентан и веома храбар позоришни практичар занимљивог стилског израза који ће засигурно унети свеж и храбар приступ у свему што ради. Избор комада који ће Игор режирати био је, пре свега, ослоњен на могућности нашег ансамбла који броји само шесторо глумаца, тако да је комад са мало лица био неминован. 'Бог масакра' је био оно што је редитељ дуго желео да прочита на један другачији и храбрији начин, што сам са уважавањем прихватио, свестан одговорности коју сами себи намећемо. Неминовно су друштвене околности и трагедија која нас је све паралисала директно утицали на амбијент и ток рада на представи. Сведочио сам да је цео процес протекао у некој чудној сакралној атмосфери поштовања и обзривости према садржају и целокупном контексту којим се бавимо, уз стално преиспитивање да ли је сценска истина досегнута и да ли нам се неће непримећена провучи сценска лаж и драмски патос који би ову причу ома-

ловажио”, рекао је директор Краљевачког позоришта.

Говорећи о финансијским изазовима позоришта, Миодраг Динуловић је прокоментарисао да је „новац је најчешће опевана фраза у нашим свакодневним јадиковкама о стању у култури Србије”.

„Улагање у позоришну продукцију ван Београда је условљено односом и сензибилитетом оснивача, локалних самоуправа према позориштима у својим градовима. Неко има више среће да се на челним позицијама у градовима и општинама налазе људи који вреднују и препознају позориште као креативну индустрију која ће их као амбасадор културе представљати тамо где им је важно, док други, нажалост не тако малобројни, улажу претежно у спорт или естраду како би задовољили укусе најширег бирачког тела које је склоно паролу 'Удри бригу на весеље'.

У случају Краљева имамо среће да челни људи града целу протеклу деценију улажу и развијају позоришни живот града на Ибру, улажући у продукције представа, инфраструктуру и опрему за рад. Отуда и резултати којим се поносимо заједнички са својим оснивачем. Томе сведоче и две Октобарске награде града заслужној установи које је Краљевачко позориште понело 2014. и 2022. године, али и пет радних места које је оснивач изборио у комуникацији са Владом Србије у протекле три године.

Као кључни проблем позоришта данас, Динуловић види недостатак кровног закона о позоришту.

„Још увек важећа регулатива о контроли запошљавања урушава напоре да подмладимо ансамбле, као и недостатак елементарног поштовања рада запослених у позориштима који се огледа у ненормално ниским коефицијентима свих занимања, а посебно сценске технике која, поред глумаца, омогућава да позоришта изводе своје представе. Решавањем ових горућих проблема и враћањем социјалне сигурности и достојанства свим запосленима у позориштима Србије, наше позоришне куће би, сигуран сам, биле много боље и успешније у сваком смислу”, истакао је Миодраг Динуловић.

Сматра да постоји „заветни императив опстанка” Фестивала „Јоаким Вујић”.

„У том науку потребна нам је и значајнија подршка Министарства културе које још увек не препознаје наш Фестивал као један од најстаријих и најрелевантнијих у развијању позоришног живота ван 'круга двојке'", напоменуо је директор Краљевачког позоришта.

Ана Милошевић

МОЈА СЛОБОДА НЕ СМЕ ДА УГРОЖАВА СЛОБОДУ ДРУГОГА

„Чини ми се да само трудом и константним учењем можемо да смањимо количину сопствених грешака”

СРЕЋА И ИСКУСТВА

„Имам луду срећу да играм у неколико различитих позоришта у Србији. Често путујем и тешко је, али све те људе волим и то је дивна размена искустава”, каже наш саговорник.

Попут глумца номада, Милош Лазић путује Србијом од позоришта до позоришта, у којима игра различите улоге и обогаћује себе драгоценим искуствима сусрета са људима на сцени и иза ње. Академију уметности у Новом Саду завршио је 2015. године, а годину касније магистрирао је глуму на истом факултету. Три године од стицања дипломе нигде није био ангажован. Међутим, већ извесно време игра у позориштима у Суботици, Новом Саду, Зрењанину, Сомбору, Вршцу и Краљеву.

Синоћ смо га гледали у комаду „Бог масакра” Краљевачког позоришта, у којој игра Алена, врло заузетог адвоката који нема времена за себе, свог сина и супругу. Његов једини „пријатељ” је мобилни телефон. Та мобилна психолошка штака омогућава му да избегне комуникацију са самим собом и проблемима сопствене породице.

– „Он је толико дубоко у том телефону који је постао нераскидив део њега. Не постоји без њега и бизниса, који су му бег од стварности. Да није тог телефона, морао би да се суочи са собом и сопственим окружењем, али како тај однос траје веома дуго, он није способан за тако нешто”, каже Милош о лику Алена.

Ако су нам деца „монструми”, како се то константује

у синоћној представи, ко смо и шта смо ми, оградити и њихови рођивели?

– „Још увек нисам родитељ, али надам се да ћу бити. И ја сам, попут других, преиспитивао моје родитеље и начин на који су ме васпитавали. И, уз милион и једну грешку које су направили, заиста верујем у то да је свака била израз њихове брижњости и љубави. Немогуће је не направити грешке и, ако се та истина прихвати, онда је их је лако опростити. Надам се да нећу постати монструм.”

Комад приказује како се агресија искрива, штања и на крају прокуља као из вулканској тројла, али не и моћу одговор на насиље...

– „Када бих имао одговор на то питање, вероватно бих заслужио Нобелову награду за мир. За почетак, било би добро да моја слобода и различитост не угрожавају слободу и различитост другог. То је моје ’читање’ слободе, али то не успевам увек. Када ме окупирају лоше мисли или поступим лоше, кажем себи – у реду је, посмислио си и урадио нешто лоше, али суочи се са тим. Труди се да следећи пут будеш другачији, бољи. Чини ми се да само трудом и константним учењем можемо да смањимо количину сопствених грешака.”

Је ли тај рецетт моћу у реалности у којој нас шрују медији, друштвене мреже, највиши државни званичници, деца постојају „шмтиране бомбе”, међусобно се убијају и пребијају насавнике?

– „И ја сам био клинац, та ’темпирана бомба’. Било је свега у мом одрастању. Када се осврнем на тај период, немам одговор на питање зашто је то тако било, јер моји родитељи су нормални људи, људи који се воле. Мој рођени брат је потпуно другачији од мене. Никада није био на тој, да кажем, ивици по којој сам се ја кретао, а добијали смо исто васпитање, од истих људи. На крају се, изгледа, испостави да је све то попут некаквог рулета, лутрије. С друге стране, није ми добро због свега што нам се дешава. Престао сам да гледам Зорана Кесића и ’Утисак недеље’ јер кад ми се под лупу ставе све те ствари о простору и времену у коме живим, заиста ми не буде добро и потребно ми је неколико дана да се од тога ишчистим.”

„Бој масакра” доказује то да је добро позориште оно које нас се шиче, али како да шакве представе виде и они које не виђамо у позоришним салама?

– „Сигуран сам у то да ће особа која раније није била у позоришту, а која погледа нашу представу, желети поново да дође у позориште. Наш задатак је управо то – да направимо добру представу, да та особа поново дође у позориште. Али, то није само до позоришне куће, јер културу одласка у позориште треба системски неговати и промовисати.”

Текст и фото: Н. К.

ОКРУГЛИ СТО: „БОГ МАСАКРА“

ЗАШТО УВЕК ИЗНОВА СРЉАМО У НАСИЉЕ?

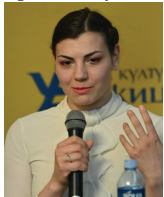

Зоран Максимовић, водитељ округлог стола: Глумци, на челу са редитељем и директором, веома су храбри, веома талентовани. Тема је клиска, микроглума је опасна ствар. Све време сам вам веровао. Сви смо проживели катарзу.

Миодраг Динуловић, директор Краљевачког позоришта: Ако се питате да ли смо ову представу изабрали после „Рибникара“, Дубоне, Орашја – нисмо. Игор Павловић и ја смо се договорили да радимо нешто што њега провоцира и нашу кућу занима, три и по месеца пре пуцњаве у „Рибникару“.

Пролог те трагедије се десило деведесетих у ратовима и драмски развој ове трагедије коју смо гледали вечерас се дешавао кроз насиље које је некажњиво, кроз говор мржње, кроз све оне сцене које гледамо сваког дана на медијима. Поносан сам што је Игор био довољно храбар да пожели да исприча причу на овај начин, а ничег не би било да није ово четворо људи. Поносан сам и што сам захваљујући оснивачу, Граду Краљеву, троје младих људи примио у радни однос на неодређено време, а желим и да Милош Лазић, ванредни млади драмски уметник нађе своје позориште.

Александра Аризановић, као Анета: Сво четворо смо се питали да ли смемо да преузмемо одговорност да се бавимо овом темом. Нас троје нисмо родитељи, Владо је сте, али детета од две године. Бојали смо се да нисмо довољно зрели за овај задатак. Држали смо се људскости, човечности, онога што можемо да препознамо на нивоу душе и емоција. Процес је био интензиван, имали смо мало времена. И даље откривам ову улогу и срећна сам што поред себе имам овакве пријатеље и глумце, људе који изнова покушавају са мном да открију како се увек поново деси да срљамо у насиље. Нико није изузет од тога да планира дете, оца, мајку, суграђанина, пријатеља, реагује насиљем, а не љубављу. За мене је вечно питање да ли је зло оно што је стално ту, па ми само покушавамо да га обуздамо, или је добро оно што је у бази свега, а склизнемо у зло.

Добродошло је да се смејемо, јер се себи смејемо. Кад се себи смејем, знам да сам уочила нешто што могу да мењам.

Борисав Матић, позоришни критичар: Придружујем се честиткама, ово је заиста озбиљан задатак. Када сам видео о ком тексту је реч, запитао сам се како ће то да изгледа јер је у питању грађанска комедија која се дешава у једном простору. Свака част вама који сте успели да задржите тен-

зију и односе међу ликовима да се мањкавости које постоје у тексту не осете.

Владимир Јовановић, као Мишел: Мислим да је краљевачкој публици интересантно то што се представа игра камерно јер немамо много представа на камерној сцени. Притом, прича и представа је интензивна и у набоју од почетка до краја. Нама је био велики изазов да импутирамо све околности које су нам се дешавале трећег маја у овај текстуални предложак. Како довести до тога да се некога тиче да препозна у томе масакр који се догодио? То је био један од највећих глумачких задатака, посебно зато што смо сви млади.

Зоран Стаматовић, директор НП Ужице: Када сам гледао ову представу у Краљеву у публици су били сви – од деце са родитељима до старије публике. Жена поред мене је плакала, ридала, а са леве стране су на поду седели клинци који су се прво шалили, онда је уследио мук и на крају катарза.

Светлана Миленковић, као Веориник: Игор је инсистирао да овај текст не играмо као комедију, што је разумљиво, али и ми смо се понекад смејали. То је вероватно био механизам одбране. Мислим да је тај смех добар, верујем да управо он доведе до прекрета на крају, када видимо рупе на табли.

Милош Лазић, као Ален: Ово је друга представа коју играм у Краљевачком позоришту и јако сам захвалан на томе. За Краљево ме везују многе лепе ствари. Једна од првих представа које сам уопште играо била је у Краљевачком позоришту, прву улогу на филму сам снимао у Краљеву и најважније, тамо сам упознао невероватан број фантастичних људи. Што се тиче фестивалског извођења ове представе, задатак је увек исти. То је наша обавеза. Имао сам прилику да због лошег извођења једне представе дуго немам ангажман, знам шта значи грешка. Али, да бисмо направили добре ствари у уметности, грешка је неопходна.

Ана Милошевић

Просветари у једнодневном штрајку

На дан извођења представе „Бог масакра“, једнодневна потпуна обуштава рада у око 700 школа у Србији и штрајк у ужичким школама, чланицама Уније синдиката просветних радника Србије, поводом учесталих напада на наставнике у школама.

Представници синдиката просвете су предали Влади Србије захтев за хитну измену Кривичног законика и увођење одредбе која би омогућила брже хапшење и санкционисање насилника према просветним радницима.

ЈАСМИНА РЕЗА: „БОГ МАСАКРА”, РЕЖИЈА И АДАПТАЦИЈА ИГОР ПАВЛОВИЋ,
КРАЉЕВАЧКО ПОЗОРИШТЕ

НЕМОЋ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

Јасмина Реза је позната по својим добро скројеним комадима, веште драматургије, у којима интелигентно и духовито сецира моћ и немоћ грађанске средње класе, несумњивог покретача свих цивилизацијских тековина. Њени текстови имају ту вредну особину да могу да се играју и на Бродвеју и у националним театрима ригиднијег репертоара, јер са лакоћом и духовитошћу говоре о озбиљним животним темама, не остајући на њиховој површини.

Два деветогодишњака су се потукла у школском дворишту, и један је том приликом остао са два сломљена зуба. Родитељи, интелектуалци, цивилизовани Парижани (Ужичани, Новосађани, Мадриђани...), договоре састанак са циљем да (цивилизовано) сагледају случај. Они не желе да се свађају, не сматрају да ту треба гањати неку кривицу, они... Шта? Одговор на то „шта” не постоји. Научени (цивилизовани) наратив да у случају конфликта треба разговарати, а не тући се, у овом случају је беспомоћан, јер се ни теоријски не сагледава циљ разговора. О пракси да и не говоримо. Дакле, реч је о бесмисленом покушају да се створи илузија да се ствари држе под контролом.

Два брачна пара се налазе у раскошном грађанском стану једног од њих. Тако је требало да буде и у краљевачкој представи, а онда се догодио 'Рибникар', и редитељ Игор Павловић је схватио да родитеље треба сместити у школску учионицу. Адаптација текста, без значењских промена, ишла је у том правцу. Сусрет у раскошном салону, временом уз пуно доброг алкохола, премештен је међу клупе, пред школску таблу.

Резини комади су генерално продукцијски незахтевни. Добра, важна тема и по правилу спретан дијалог, траже „само” добре глумце. Овде смо их видели: Александра Аризановић, Светлана Миленковић, Владимир Јовановић и Милош Лазић врхунски концентрисано, снажно, емотивно, прецизно, са осећајем за нијансирање, озбиљно и духовито играју родитеље, успешне грађане, брачне партнере, врле представнике свега најбољег што цивилизација тренутно нуди.

Милош Лазић је врхунски адвокат, човек који лети на критичне тачке по читавој земаљској кугли, чије услуге и Хашки трибунал и фармацеутске корпорације радо користе. Овај успешни четрдесетогодишњак, у савршеном оделу, који од вођења важних случајева не стиже баш да се бави породицом и личним животом, у Лазићевој интерпретацији је неодрживо шармантан, што је врло битно у контексту значења представе. Јер „Бог ма-

сакра” суптилно исмева наше покушаје да превазиђемо сопствену природу. Заправо не ни то, већ оно западњачко надобудно уверење да су ухватили бога за браду и да могу друге да уче како се треба понашати. Ону велику цивилизацијску лаж о друштвима са владавином правде и демократије, испод чије покорице и даље владају најниже страсти, себичлук, одсуство емпатије, а ако одемо мало даље, до те Африке која се помиње у комаду, и грамзиви, бескрупулозни, изабљивачки криминал. Да не помињемо Газу.

Све то Јасмина Реза јасно говори кроз сусрет два углађена брачна пара, четворо људи који су се срели да би „решили проблем” два деветогодишњака који су се потукли.

Светлана Миленковић је софистицирана, елегантна адвоката жена, и сама успешна на неком државном послу, вољна карика у лажном животу из гламура часописа. А могла би много боље.

Александра Аризановић је изградила најтрагичнији лик овог четверца, својом суманутом вером у прописане (цивилизацијске) животне норме. Она истински пати због туђе неосетљивости и неосвешћености, подржана једино од свог послушног, мирног, доброћудног и хипстерски финог (бар на почетку) мужа, у тумачењу Владимира Јовановића.

А онда сви пукну. И побију се. Текст Јасмине Резе их до тога доводи постепено, огољујући ликове, огољујући бракове. До те мере истинито и препознатљиво да је смех немогуће избећи, иако је јасно куда ово отварање води. А води до скидања скупих одела, крпица, научених фраза и осмеха, до онога што човек јесте – гори од сваког живог створа на планети.

Није „Бог масакра” уперен против цивилизације. Напротив! Уперен је против илузије да смо завршили посао, да смо савршени.

Игор Павловић причу води интелигентно, пажљиво и са разумевањем, на малом простору, сасвим камерно, да би се јасно видела на глумачким лицима свака нијанса преокрета или мисли сакривене између редова. Свака списатељицина реплика овде је прошла кроз филтер редитељског разумевања и глумачке проживљености. Да би се видела истина, без улешавања, без жеље да се суди, само да би се прогледало. Десет метака означава крај ове драме, десет рупа од метака светли у публику. Све велике истине су просте – наша деца су наш продукт, а ми смо далеко од савршенства, како год споља изгледали.

Александра Гловацки

ХРАБРА РЕКОНТЕКСТУАЛИЗАЦИЈА ДРАМЕ ЈАСМИНЕ РЕЗЕ

Кришика: „Бој масакра“

Француска књижевница Јасмина Реза написала је 2006. године драму „Бог масакра“ као грађанску комедију о два средовечна брачна пара који се сусретну у покушају да разреше проблем настао насилним инцидентом између двојице њихових осмогодишњих синова. Након што је син једног пара другом дечаку избио два зуба, родитељи покушавају да последице сукоба реше цивилизовано и уз глумљење међусобног разумевања. Међутим, током њиховог састанка – који уоквирује јединство места и времена заплета – долазе до изражаја лицемерство родитеља, њихова недовољна брига за децу, себичност па чак и бестијалност које се налазе испод фасаде угледног грађанства.

Ако читаоце овог текста опис радње не асоцира на комедију, то је зато што је аутор критике срочио опис под утиском одгледане представе „Бог масакра“ Краљевачког позоришта која је одиграна на 60. Фестивалу професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић“. Док је Јасмина Реза комичност драме црпила из лицемерства њених ликова, Игор Павловић – који потписује режију, адаптацију текста и драматургију краљевачког „Бога масакра“ – комад поставља са озбиљним тоном стављајући акценат на родитељско занемаривање деце и насиље које се преноси са родитеља на децу, да би се на крају насиље зачараним кругом вратило од деце на цело друштво.

Иако су у представи остале одређене комичке ситуације које изазивају смех код публике, сам завршетак представе нам нуди интерпретативни кључ уз помоћ ког „Бог масакра“ више не доживљавамо као комедију, већ трагедију. Након што сукоб четворо родитеља ескалира у физички обрачун, а сцена међу њих четворо се стилизовано заледи, десет метака се пробија кроз платно у дубини сценографије док се кроз рупе пробија слабашна светлост. Алузија је јасна, масакр у „Рибникару“ 3. маја 2023. године, али је евидентно и да ова представа не говори само о тој конкретной трагедији, већ о проблему системског друштвеног насиља у ком су се деца и ученици нашли као највеће жртве.

Како би истакао позицију школе као једног од зупчаника у структури друштвеног насиља, Павловић радњу премешта из стана у амбијент типичне учионице основне школе у Србији (сценограф: Владан Славковић). Нема реалистичког оправдања што се континуирана радња од сат времена и двадесет минута догађа у учио-

ници – иако ликови помињу да им је школа „обезбедила простор“ да се сусретну – јер се родитељи свађају, вичу, потуку, пуше и пију у школи, а нико не реагује. Међутим, место радње пре свега треба тумачити метафорички, а не строго реалистички. Слично се може рећи и за редитељску одлуку да сво четворо ликова буде безимено, што није случај у Резиној драми, чиме се контекст драме удаљава од специфично француског и приближава српском.

Још један значајан помак од драме представља то што ликове, који у Резином тексту имају између 40 и 50 година, играју глумци чије се године крећу око тридесете. Четворо младих глумаца се врло добро снашло у својим улогама. Александра Аризановић и Владимир Јовановић играју пар лажне скромности и поштења. Док Аризановић глуми књижевницу у покушају са тобожњим хуманистичким циљем да својим радом скрене пажњу на ратне сукобе у Африци, Јовановић игра продавца кућне опреме ког је жена обукла „као хипстера“ да би изгледао угледније пред другим паром. Светлана Миленковић и Милош Лазић, са друге стране, играју типичне представнике корумпиране више средње класе. Лазић игра адвоката коме су профит и каријера значајнији од опште добробити и породице, а Миленковић глуми домаћицу која је резигнирана својим мужем, али остаје уз његове себичне интересе.

Сво четворо глумаца је добро одиграло драматичне промене кроз које њихови ликови пролазе, а које се најчешће темеље на осцилацијама између ношења маске грађанске пристojности и неконтролисаног израза агресије и себичности. Евентуално би се могао замерити повремено недостатак суптилности у прелазу између ових крајности, као и у испољавању беса. Вероватно су извођачи прибегли експресивнијем глумачком изразу због условности драме која, поред свих својих квалитета, није врхунско драмско штиво. „Бог масакра“ је дуга једночинка у којој се, нарочито у првој половини, ликови усиљено држе заједно на једном месту како би се одржало јединство времена и радње, а исто тако су и односи међу ликовима с почетка драме усиљени, транспарентно у функцији развоја приче, а мање природни њиховим карактерима. Међутим, иако се проблеми драме препознају и у представи, глумачка екипа је успела да их ублажи, а храбра и креативна редитељска реконтекстуализација приче чини ову представу вредном гледања.

Борисав Матић

ВЕЧЕРАС НА СЦЕНИ

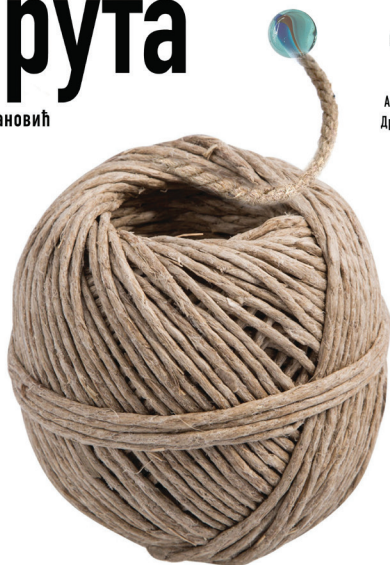
„БУРЕ БАРУТА”

Продукција: Књажевско-српски театар,
Крагујевац
Текст: Дејан Дуковски
Режија: Горчин Стојановић
Превод: Јован Ђирилов
Сценографија: Горчин Стојановић
Костимографија: Јелена Јањатовић
**Кореографија и
сценски покрет:** Ирена Шаровић
Музика: Драгослав Танасковић

Буре Барута

Дејан Дуковски

Режија:
Горчин Стојановић

Књажевско-српски театар Крагујевац Сезона 2023/24.

ЛИЦА:

Димитрије, Пандур	Миодраг Пејковић
Бака	Марина Перић Стојановић
Симон, Мане	Милош Крстовић
Евдокија	Сања Матејић
Ана	Ана Colangeli
Света, Ђоре Лудак	Никола Милојевић
Анђел, Топуз, Цими	Ненад Вулевић
Благоје, Коста	Чедомир Штајн
Светле	Милица Мајсторовић
Ђорђе, Кирил	Аврам Цветковић
Андреј, Геле	Богдан Милојевић
Аца, Борис	Александар Петковић
Музичар	Драгослав Танасковић

Инспцијент и суфлер: Александар Милорадовић
Асистент сценографа: Ана Колбјанова

РЕЧ РЕДИТЕЉА

„Ако нешто желиш, онда то и хоћеш.
Буди агресиван, па ћеш добити.
Ако нешто имаш, онда мораш имати још.
Буди безобзиран, па ћеш имати.
Ако нешто немаш, отми.
Ако имаш моћ, уживај у себи.
Потчињавај, понижавај, гази.
Једног ћеш се јутра погледати у огледалу.
Ко те то посматра?
Разбиј огледало.
Оно је криво што ти је њушка ружна.
Ти си само хтео, имао, могао.
А да волиш? Ниси се сетио.
Оде живот.”

Горчин Стојановић

„Драмски текст Буре барута, написан 1995/96, преведен је на немачки, енглески, пољски, српски, хрватски, холандски, шведски, мађарски, руски и објављен у бројним часописима у Македонији и иностранству.

Драма Буре барута, премијерно изведена 1996. у Македонском народном театру у Скопљу, постигла је европски успех и освојила многе награде на светским фестивалима, и као позоришна представа и као филм.

Драма је постављена у Београду (Југословенско драмско позориште), Хагу (Der national Toonel), Атини (Theatro Amore), Стокхолму (Theater Tribunalen), Гетингену (Junges Theater), Хелсинкију (Virus Theater), у Француској (Comédie de Saint Etienne), Лос Анеђелесу (Timescape Arts Group), Лондону (Gate Theater), Загребу (Керемпух), Бечу (mbh Theater), Грацу (Schauspielhaus), Токију...

Филмску адаптацију текста Дуковски је написао за редитеља Горана Паскаљевића, а филм Буре барута освојио је бројна признања на фестивалима широм света.”

Из програмске књижице

МАЛИ КОЛЕКТИВ ВЕЛИКОГ СРЦА

На малој сцени Народној позоришћа Ужице одржана трибина „Значај драмској одсека Факултета уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану - Косовској Митровици за развој глумачких амбала у институцијама Заједнице професионалних позоришћа Србије”.

„Наш факултет је прошао кроз разноврзне проблеме, успоне и падове, али смо остали захваљујући великом залагању студената, професора и сарадника”, истакла је на трибини мр Естер Милентијевић, декан Факултета уметности у Приштини (са привременим седиштем у Звечану - Косовској Митровици), редовни професор и бивши студент Факултета уметности Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици у последњих двадесет и више година.

- „Више пута смо имали падове, први 1991. године, затим несрећне 1999. године, потом смо имали сељакање од Лепосавића, Рашке, Варварина и 2002. године се враћамо, по одлуци Владе, у Косовску Митровицу, односно Звечан који је три километра од Косовске Митровице. Почнемо да радимо без једне књиге, без једног инструмента, без струје и воде. Али данас, после 25 година откако смо напустили Приштину, са поносом можемо да кажемо да смо прави Факултет уметности, мали универзитет уметности као што функционише у Београду. Мали смо колектив великог срца који има жељу да остане и опстане на Косову и Метохији. Акредитована смо установа. Имамо три одсека: ликовни, музички и драмски (студијски програм глума). Организујемо наставу на основним и мастер студијама. Студијски програм глума и графички дизајн држе факултет на ногама. Сва остала мала места на Косову и Метохији имају сцену осим Косовске Митровице јер је, нажалост, позориште остало у оном подељеном граду преко Ибра. Имамо одличну сарадњу са институцијама у Београду које нам уступају простор да бисмо могли да реализујемо нормалну наставу у завршној фази. Суштински, сада смо задовољни јер смо се дигли из пепела. Организујемо бројне фестивале, имамо етно групу, хор, оркестар, стално и ликовни програм”, предочила је Милентијевић.

Професор емеритус Светозар Рапајић, оснивач приштинске академије, подсетио је да су академије у Београду, Љубљани и Загребу дуги низ година биле једине академије високе школе драмских уметности у тадашњој Југославији. Велики број позоришта и установа културе је основан у периоду пре рата до 1948. године, али, како је додао Рапајић, шездестих година прошлог века у позориштима јужно од Саве и Дунава „скоро да уопште није било школованог кадра”.

- „Недостатак кадрова је неутрализован оснивањем средњих глумачких школа, али су оне укинуте. Кадрови су старили, одједанпут су се позоришта наша у ужасној кадровској ситуацији”, навео је Рапајић указавши да је оснивање Драмског одсека био и „државни пројекат” који је тежио да подигне ниво догађаја из области културе међу српским народом на Косову и Метохији.

- „Некако се брзо испоставило да је резултат надрастао првобитни циљ. Успешним радом, што се показало на фестивалима, одједанпут су та позоришта добила свежу крв, трансфузију крви и у њима су се појавили, чак постали и прваци, неки од завршених студената приштинске академије. Они су у великој мери подigli уметнички ниво позоришта ван Београда. То је највећи резултат на који се у почетку није рачунало. И на „Јоакиму Вујићу” последњих тридесет година, нема фестивала на ком неко од тих бивших студената није добио награду, а дешавало се на неким фестивалима да све глумачке награде добију студенти некадашње приштинске академије”, констатовао је Рапајић.

Глумац Зоран Карајић је нагласио да је „немерљив” допринос приштинске академије развоју позоришне уметности и позоришта унутрашњости Србије.

- „Годиницама се сада позоришта у унутрашњости Србије снабдевају

младим глумцима са приштинске академије и сада су у скоро свим позориштима то глумци који носе репертоаре и који су прваци. Циљ је остварен”, истакао је.

Опстанку катедре за глуму на том факултету је помогла проф. мр Андријана Виденовић која је скоро четрнаест година била продекан, водећи Драмски одсек.

- „Никада није било затишје у смислу интересовања за Драмски одсек и студирање глуме. Увек су код нас долазили, ретко деца којима је то био први избор, мада је и било таквих, али углавном они који су покушавали и бивали у ужим изборима у Београду или Новом Саду, али нису пролазили пријемне испите. Код нас су неки од њих прошли. Углавном смо имали добре студенте и настава, без обзира на било које услове, увек се одвијала као да је без проблема. Испити су увек били прави испити. Имали смо затишје од дванаест година када се из неких чудних разлога, унутар факултета, на наш одсек гледало ‘маћехински’ и није нам се дало да радимо на начин на који смо желели да радимо. Као да смо сметали и били трн у оку, а само смо тражили основне услове и да се ради најбоље, што више и што боље. Била је слога на Драмском одсеку 1995. године. Ниједна лоша реч, ни мрк поглед. Били смо ту Бошко Димитријевић и ја као једини запослени на катедри. Професор Зоран Фуруновић је дошао 2012. године за декана нашег факултета и рекао: изволите људи. Није нам дао лову и

просторе, али нам је дозволио да радимо и дозволио је да предложим да се код нас запосле људи који ће бити стални професори. Корак по корак, оформио се Драмски одсек”, казала је Виденовић појаснивши да је постојала интенција да одшколовани и највреднији студенти тог факултета постану основа Драмског одсека.

- „Пробијали смо временом ужасне предрасуде. Дошли смо до тога да се годинама боримо да нас уопште позову на Фист, међународни театарски фестивал на ФДУ. Када смо позвани, друге године су наша представа и глумица били најбољи. Било је тако и на Фестивалу беседништва, а никада нисмо били испод трећег места и на регионалном фестивалу свих академија „Дани Данила Лазовића”. Били смо једном и први. Дакле, то колико је Драмски одсек, и професори и студенти, изгарао све ове године управо да се покаже и докаже да заиста нисмо то што се говорило: ‘поједеш баклаву и завршиш факултет’, није тачно.”

Према наводима Александре Гловацки, новинарке, драматуршкиње и позоришне критичарке, „у једном тренутку је заиста постало очигледно да позориште ван Београда постаје изузетно релевантно”.

- „Рекла бих да тренутно зна да буде и храбрије од оног што се дешава у Београду захваљујући приштинској академији и одличним глумцима који су напунили позоришта. Ово су сада представе за Битеф и свет. Нису само глумци сјајни, већ и млади редитељи. Имају са ким да раде. То је велика ствар”, нагласила је Гловацки истакавши и значај рада „Критичарског каравана” на развој и „срећу српског позоришта јужно од Саве и Дунава”.

Нагласивши да је у току израда монографије и да је Факултет уметности у Приштини у фази отварања алумни клуба, Естер Милентијевић је позвала глумце, бивше студенте, да на сајту факултета оставе своје податке.

Трибини су присуствовали глумци из Ужица и Србије, први студенти приштинске академије. Говорећи о својим искуствима, напоменули су да их је рад у тешким условима ојачао и да им је помогао у професионалном раду.

Ј.П.

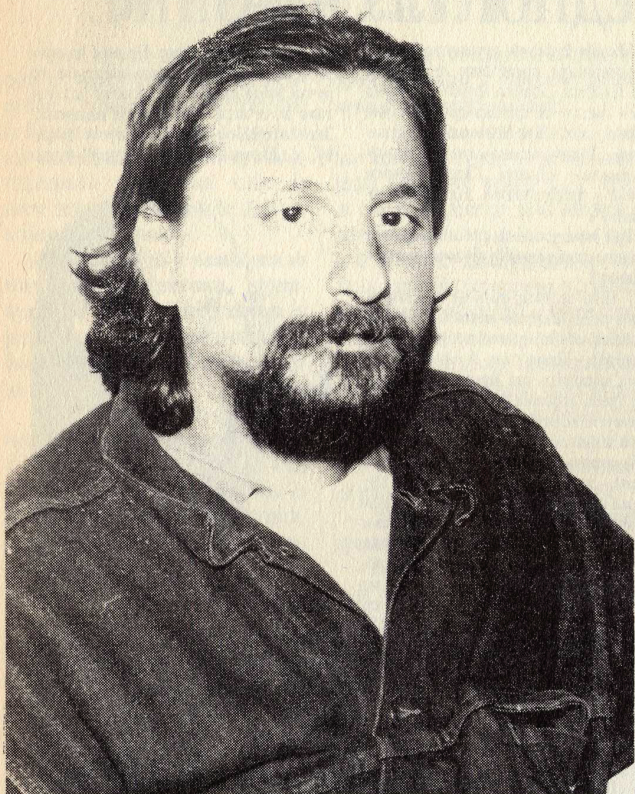

Факултет уметности у Приштини је основан 1973. године као Академија ликовних уметности. Оснивањем Музичког одсека, 1975. године мења назив у Академија уметности. Постаје Факултет уметности 1986. године након оснивања Драмског одсека.

СУСРЕТ НА СУСРЕТИМА

КАРИКА У БЕСКОНАЧНОМ ЛАНЦУ

● Бошко Димитријевић, редитељ, води класу на Факултету драмских уметности у Приштини

● Бошко Димитријевић, редитељ води класу на Факултету драмских уметности у Приштини.

У потрази за мишљењем о будућности позоришта Бошка Димитријевића смо нашли и из другог ракурса.

Радите на факултету уметности у Приштини, као асистент на класи глуме?

Да, и то са великим задовољством. Факултет уметности у Приштини је најмлађа глумачка школа, и она ради у готово немогућим условима. Једина шанса да она прерасте своје „дечије болести“ и постане озбиљно извориште младих, талентованих и школованих глумаца, за добробит српских позоришта, овог момента је енергија студената и професора. Мој мотив рада са студентима је задовољство. Са једне стране, веома прагматично, јер сам свакодневно у контакту са позоришним материјалом, и у ситуацији да размењуем сазнања и мишљења са младим, новим и другачијим људима, а са друге стране готово метафизичко: у једном емпиријски неизмерљивом послу, осећам се кариком једног бесконачног ланца: нешто што сам ја од других научно и сазнао, сада, на свој начин преносим младим људима, који ће тај бескрајни круг живота у позоришту наставити. А не заборавимо, позориште је један веома суров занат, или можда отмена утопија.

Шта као редитељ мислите о новом закону о позоришту и систему уговора?

опао – Нисам претерано информисан, шта нови закон о позоришту доноси, али, колико разумем, требало би да се заврши једно мрачно време, један „тамни вла-

јет“ самоуправљачке ере у коме су сви у позоришту били компетентни за сва питања. Концентрација власти, а ја бих рекао, дужности и одговорности, у рукама једног човека, подразумева изузетан ауторитет у креативном, уметничком а и људском смислу.

Двогодишње, или једногодишње уговоре као облик рада глумца и редитеља и осталих сарадника са позоришним-институцијом од срца поздрављам. Егзистенцијална и правно-формална заштитеност је донела много запуштености, алкавости, нерада, уметничких лажи, а сада ћемо морати да изнова и стално преиспитујемо и себе, и сопствене моћи, и нас у позоришту и позоришта у нама, а самим тим и позориште као одабрану љубав и професију.

Утисци о значају Сусрета?

– Ја волим овај фестивал. То је прилика да сусретнем многе драге колеге, које виђам једном годишње, овим поводом. Волим ритам „свако вече представа“, а било би лепше да су две и три представе по фестивалском дану, али се често запитам, када видим пуну салу, расположене, заљубљеничке публике, где су ти људи на премијерама годишње продукције њихових позоришта. Награде поштујем, ако су у правим рукама, а у знање и поштење (значи естетику и етику) овог жирија верујем, што није случај сваке године. А што се тиче хиперпродукције награда, мислим пре свега на награде редитељима, то је синдром и великих, савезних фестивала. Сећајући се Зајечара, Приштине, Ниша и сада Ужице сматрам да су сусрети бивали културни догађај сезоне.

С. Мурић

НИШТА СЕ НЕ ДОГАЂА

На честе коментаре да се на Сусретима нешто догађа (у погледу нових остварења у позоришној уметности), једна запаненија глумица је на свој начин реаговала: ништа се не догађа — нема агресивнијих удварача.

ШТА СУ РЕКЛИ О ПОЗОРИШТУ И СЦЕНСКОЈ УМЕТНОСТИ

Уметност се састоји у томе што глумац оно туче, што му је дао аутор комада, претвара у своје сопствено.

ВАХТАНГОВ

УТИСЦИ ПУБЛИКЕ О ПРЕДСТАВИ „БОГ МАСАКРА“

Тијана Василијевић, сликарка: „Још увек осећам тензију представе. Под јаким сам ушиском, ово је било класично катартично, силан иришицак, ја олакшање. Нисам се одавно овако осећала у позоришту.“

Лука Секулић, ученик: „Одлична представа, глума је невероватна. Одушевљен сам.“

Катарина Кнежевић, дипломирани економиста: „Ово је тема данашњице, ми и наша деца. Покрива доста сеименашта којима се родитељи баве и са којим се сусрећу.“

Дејан Маринковић, мастер ижењер организационих наука: „Представа је добра, овековечила је доста

штоа што се данас догађа. Родитељи су дошли на медијацију, али све је пошло лоше јер нико није имао стрпљења. Сви данас идемо на прву лојшу, мало је толеранције. Трбало би сви чешиће да бројимо до десет.“

Ана Милошевић

БИЛТЕН 60. ФЕСТИВАЛА ПРОФЕСИОНАЛНИХ ПОЗОРИШТА СРБИЈЕ „ЈОКИМ ВУЈИЋ“

Издавачи: Народно позориште Ужице, Заједница професионалних позоришта Србије
Редакција билтена: Јелена Пенезић (уредница), Ана Милошевић, Ненад Ковачевић • Фотограф: Божидар Живановић

Тираж броја 5: 200 примерака

Дизајн и припрема: „Control Dizajn Studio“, Ужице • Штампана: „Графопринт“, Ужице